

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1940.

Andra kammaren.

Nr 8.

Lördagen den 3 februari.

Kl. 4 e. m.

På grund av förfall för sekreteraren tjänstgjorde undertecknad, enligt herr talmannens förordnande, vid protokollet.

§ 1.

Justerades protokollet för den 26 nästlidna januari.

§ 2.

Herr statsrådet *Bagge* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 27, angående Sveriges deltagande i internationella skogsvårdscentralen i Berlin;

nr 28, angående indragning av de med universitetsprofessorerna i praktisk teologi förenade prebendena;

nr 29, angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.;

nr 30, med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 och § 3 mom. 2 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken;

nr 31, angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta om tilläggsavgift för vissa postexpeditioner vid postverkets expedition å centralstationen i Stockholm;

nr 33, med förslag till ändrad lydelse av §§ 5, 6, 25 och 43 regeringsformen samt § 38 riksdagsordningen;

nr 38, angående dispositionsrätten till visst anslag å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m.; och

nr 39, med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.

Dessa propositioner bordlades.

§ 3.

Föredrogos var efter annan Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till jordbruksutskottet propositionen, nr 23, angående försäljning av ett till landsfiskalsbostället Rinkeby 3¹ i Danderyds socken av Stockholms län hörande område;

till bankoutskottet propositionen, nr 24, med förslag till lag angående prekskription av vissa riksbankssedlar av äldre typ; och

till jordbruksutskottet propositionen, nr 26, angående befrielse för dödsboet efter legitimerade veterinären A. A. A. Norlén från viss ersättningskyldighet.

§ 4.

Interpellation.

Herr **Åqvist**, som på begäran erhöll ordet, anförde: Herr talman! Genom de vid urtima riksdagen antagna bestämmelserna angående familjeunderstöd samt lag om förbud mot arbetstagares avskedande med anledning av värnplikts-tjänstgöring samt lag om särskilda bestämmelser rörande utmätning hos värnpliktiga och lag om inskränkning i rätten att återtaga avbetalningsgods liksom lag om särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder från vissa värnpliktiga har *i viss mån* de ekonomiska svårigheter som uppkomma för dem som inkallats till förstärkt försvarsberedskapstjänstgöring lindrats.

Emellertid torde staten härförutom ha skyldighet att även bistå de inkallade så att de kunna gälda sina fasta periodiskt återkommande större utgifter såsom försäkringspremier, räntor och amorteringar å t. ex. fastighetslån eller lån för bedrivande av hantverk eller småindustri etc. Denna hjälp till de inkallade skulle antingen kunna ske i form av ett partiellt moratorium eller också genom inrättandet av en statlig stödlånefond för dem, som inkallats till förstärkt försvarsberedskap. Den senare formen torde måhända vara den mest framkomliga vägen. Det vore skäligt, att staten ger dem, som genom inkallelserna förorsakas ekonomiska uppoffringar och kanske rent av försätts i verkligt trångmål, möjligheter att under tillräcklig tidrymd återvinna den ställning som fordras för att kunna infria sina ekonomiska förbindelser.

De åtgärder, som här åsyftas, anser jag blott vara en gärd av rättvis uppskattning av de offer, som många inkallade måste påtaga sig, och jag tror att de utgöra ett betydelsefullt led i stärkandet av våra beredskapsmäns försvarsvilja.

Jag ber därför att få interpellera hans excellens statsministern, om regeringen ämnar taga under övervägande och för riksdagen framlägga förslag om skyndsamma åtgärder antingen för genomförandet av ett partiellt moratorium för värnpliktiga inkallade till tjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap eller också för inrättandet av en statlig stödlånefond eller för att på annat sätt bringa dem erforderlig hjälp.

Denna anhållan blev av kammaren bifallen.

§ 5.

Interpellation.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till herr **Pettersson** i Dahl, som yttrade: Herr talman! Vid förliden urtima riksdag framställdes till dåvarande chefen för handelsdepartementet en interpellation, berörande elektrificeringen på landsbygden. Emedan interpellationen då blev obesvarad synes det lämpligt att nu återkomma därtill.

I statsverkspropositionen till förra årets lagtima riksdag upptogos anslag för främjande av landsbygdens elektrifiering liksom för undersökningar, avseende samma ändamål. Vederbörande departementschef framhöll i samband härmed den stora betydelse en fortsatt elektrifiering har för därav berörda bygder, särskilt när det gäller förbättrade försörjningsmöjligheter. Framställningarna bifölls av riksdagen.

Jämte andra ledamöter av riksdagen väckte jag även motion — II: 339, I: 223 — om ytterligare underlättande av tillgången till elektrisk kraft för landsbygdens folk. I sitt utlåtande med anledning härav hänvisade utskottet till riksdagens godkännande av efter framställning av 1933 års riksdag utarbetade riktlinjer. Ävenså framhölls att statsmakterna önskade underlätta detta arbete samt uttalades förväntningar, att de i motionen anförda synpunkterna därvid skulle beaktas. Detta utskottets utlåtande vann riksdagens godkännande. Statsmakternas livliga önskan att främja elektrifieringen på

Interpellation. (Forts.)

landsbygden är sålunda fastslagen. Med så mycket större beklämning ser man därför tendenser på sina håll att beröva bygderna en elektrifiering, som redan ställts i utsikt.

Ett dylikt slag har nyligen bland andra drabbat befolkningen i Gällareds socken, Hallands län, och det är mig angeläget att fästa uppmärksamheten därpå. I ungefär tre års tid har man inom denna socken strävat efter att få elektrifiering genomförd. Genom utbyggande av Skogsforsens vattenfall inom socknen har kraft därtill beretts, som det vill synas att sockenborna skulle ha särskild rätt att komma i åtnjutande av. I december 1938 slutfördes förberedelserna och försöksteckningen härför. Först i augusti 1939 fann vederbörande kraftbolag för gott att offerera elektrisk kraft. Erbjudandet härom gjordes under förutsättning av anslutning från 80 procent av i försöksteckningen angivna abonnenter. Då hundraprocentig anslutning från abonnenternas sida ernåddes och det uttryckligen angavs, att överenskommelsen under sådana förhållanden är bindande, synes detta även böra gälla för det offerrande bolagets del. Under hänvisning till rådande kopparbrist har bolaget emellertid nekat att fullgöra avtalet. Vidare har bolaget låtit förstå, att elektrifiering möjligen kan komma till stånd under förutsättning att anslutningsavgifterna höjas med hänsyn till inträffad fördyring. Under sådana förhållanden synes den föreburna kopparbristen icke vara absolut. Då som nyss nämndes den elektriska kraften skulle hämtas från en kraftkälla inom området, borde heller icke åtgången på koppar för ledningar o. s. v. bli särskilt stor.

Med hänsyn till den hållning statsmakterna intagit i fråga om landsbygdens elektrifiering och som ovan berörts förefaller det anmärkningsvärt, att bolaget i brev till intressenterna ansett sig kunna meddela, att statliga myndigheter bestämt uttalat att elektrifiering i glest bebodda trakter ej kan ifrågasättas. Det är emellertid en fråga om uppenbar rättvisa och billighet, att man icke sviker en ortsbefolknings länge närda förhoppningar eller genom ytterligare förhållande av elektrifieringen utsätter den för en allt mera stegrad fördyring av kostnaderna härför.

Under hänvisning till vad som anförts ber jag att till nuvarande statsrådet och chefen för handelsdepartementet få rikta följande frågor:

Är uppgiften riktig, att statliga myndigheter uttalat, att elektrifiering av bygder, sådana som det här gäller, för närvarande ej kan ifrågasättas?

Berättigar gällande rätt en distributionsförening att göra anspråk på elektrisk energi av det kraftbolag, som inom vederbörande område handhar leverans av elektrisk kraft?

Är statsrådet villig stödja strävandena inom såväl denna socken som andra bygder, där förhållandena äro likartade, att snarast möjligt och på avtalade villkor få elektrifieringen genomförd?

Denna anhållan blev av kammaren bifallen.

§ 6.

Till bordläggning anmälades:

statsutskottets utlåtanden:

nr 1, angående regleringen för budgetåret 1940/41 av utgifterna under rikstatsens första huvudtitel, innefattande anslagen till hov- och slottsstaterna;

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar under rubriken Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor;

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å till-

läggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser andra huvudtiteln;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser femte huvudtiteln;

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser sjunde huvudtiteln;

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser framställning om anslag till kapitalinvestering i statens allmänna fastighetsfond för anordnande av skyddsrum m. m. vid fångvårdsanstalterna;

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser framställning om anslag till kapitalinvestering i statens allmänna fastighetsfond för anordnande av skyddsrum vid statens sinnessjukhus;

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser första huvudtiteln;

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser tredje huvudtiteln;

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40, i vad propositionen avser tionde huvudtiteln;

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 gjorda framställning om anslag till kapitalinvestering i statens allmänna fastighetsfond till iståndsättning av beskickningshuset i Madrid;

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 gjorda framställning om anslag till kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket till anläggningar för oljelagring ovan jord;

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag på tilläggsstat II för statens järnvägar;

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om kapitalinvesteringar i luftfartsfonden; och

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till ändringsarbeten m. m. i rikets allmänna kartverks lokaler;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 17 juni 1932 (nr 245) angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift; och

nr 2, i anledning av väckt motion om anstånd med avgivande av självdeklaration för vissa värnpliktiga;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning;

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser om fraktfart med svenska fartyg, m. m.; samt

jordbruksutskottets utlåtande, nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 under nionde huvudtiteln gjorda framställningar.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

	under	8	dagar	fr. o. m.	den	3	febr.,	
herr <i>Mäler</i>		8	»	»	»	3	»	
» <i>Molander</i>	»	8	»	»	»	3	»	
» <i>Janson</i> i Frändesta	»	9	»	»	»	5	»	
» <i>Karlsson</i> i Granebo	»	3	»	»	»	5	»	
» <i>Sundström</i> i Skövde	»	3	»	»	»	3	»	
» <i>Nilsson</i> i Steneberg	»	9	»	»	»	7	»	
» <i>Ericsson</i> i Kinna	»	3	»	»	»	3	»	
» <i>Olsson</i> i Mellerud	»	3	»	»	»	3	»	
» <i>Leffler</i>	»	3	»	»	»	5	»	
» <i>Westman</i>	»	3	»	»	»	3	»	
» <i>Lundberg</i>	»	3	»	»	»	3	»	
» <i>Eriksson</i> i Toftered	»	8	»	»	»	3	»	
» <i>Lindahl</i>	»	3	»	»	»	3	»	
» <i>Hallén</i>	»	4	»	»	»	3	»	
fru <i>Gustafson</i>	»	2	»	»	»	6	»	
herr <i>Tornegård</i>	»	9	»	»	»	5	»	
» <i>Hansson</i> i Örebro	»	8	»	»	»	6	»	
» <i>Wallén</i>	»	4	»	»	»	3	»	
» <i>Hage</i>	»	4	»	»	»	3	»	
» <i>Björklund</i>	»	3	»	»	»	7	»	och
» <i>Aqvist</i>	»	2	»	»	»	4	»	.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.17 e. m.

In fidem
Gunnar Britth.